

Täysistunto

Torstai 10.3.2016 klo 16.02—18.50

2.3. Suullinen kysymys EU:n ja Turkin pakolaissopimuksesta (Johanna Karimäki vihr)

Suullinen kysymys SKT 24/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme seuraavaan kysymykseen. Edustaja Karimäki.

Keskustelu

16.47 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan kysyä EU—Turkki-sopimuksesta. YK:n pakolaisjärjestö ja Amnesty ovat arvostelleet sopimusta: jos rajat laitetaan kiinni ja tehdään joukkopalautuksia, loukkaa se ihmisten oikeutta hakea turvapaikkaa. Turkin kyky käsitellä turvapaikkahakemuksia on koetuksella. Lisäksi maan ihmisoikeustilanne on huolestuttava.

On paljon kysymyksiä. Jotta yksi syyrialainen voi päästä Eurooppaan, onko jonkun toisen riskeerattava henkensä merellä? Ja voiko tällainen yksi yhteen -siirto edes toteutua, kun vapaaehtoiset pakolaisten siirrot EU:n sisällä eivät ole toteutuneet odotetusti? Miten käy teltoissa hytiseville lapsille, naisille ja vanhuksille Makedonian ja Kreikan rajalla? Eikö olisi parempi, että autetaan ottamalla pakolaisia suoraan leiristä, erityisesti naisia ja lapsia, ja kasvatetaan pakolaiskiintiötä?

EU-päämiesten julkilausumassa vakuutetaan, että ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta noudatetaan. Miten Suomi aikoo varmistaa, että hädänalaiset ihmiset pääsevät turvaan?

16.48 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä ja tärkeä kysymys. Tämä on juuri tämän sopimuksen tarkoitus, eli lopettaa tämä salakuljettajien kyseenalainen liiketoimintamalli, jolla ihmisiä vaarallista reittiä, merta pitkin kuskataan Kreikkaan. Nyt on tarkoituksena se, että tämmöinen epäjärjestyksessä tapahtuva liiketoimintamalli saa loppunsa ja nimenomaan leireiltä sitten järjestäytyneesti otetaan YK:n pakolaisjärjestön johdolla naisia, lapsia ja perheitä sijoitettavaksi Eurooppaan. Ja tämä raha, mikä tässä on ollut esillä, käytetään näiden pakolaisleirien olosuhteiden parantamiseen.

16.49 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on äärimmäisen tärkeä asia, ja jotta me pystymme ratkaisemaan tämän koko kysymyksen, niin täytyy puuttua näihin juurisyihin eli sotiin, jotka siellä ovat käynnissä. Kansainvälinen yhteisö on anteeksiantamattomalla tavalla YK:ta myöten, suurvaltoja myöten laiminlyönyt tämän työn. Ja tämä on nyt se, mikä pitää saada kuntoon, jotta pystytään tulpamaan tämä ihmisten tragedia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2016 vp

Mutta samalla tavalla sanon kuin pääministeri: ihmissalakuljettajilta on vietävä bisnes pois, (Oikealta: Kyllä!) ja se ei millään muulla onnistu kuin sillä, että se tehdään heille mahdottomaksi ja taloudellisesti kannattamattomaksi. Tämä on ainoa tie, jolla se pystytään tulppaamaan, ja tätä kautta tietysti meidän pitäisi leireiltä hakea. Mutta edustaja Karimäki, siellä on uusia ongelmia: osa kristityistä, (Puhemies koputtaa) osa jesuideista ei pääse edes leireille, koska Isis pyörittää...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Soini, aika on käytetty.

Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.50 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta on erinomaisen hyvä asia, että EU on päässyt näinkin pitkälle aika pitkän odotuksen jälkeen ja myöskin Turkin kanssa sopimukseen. Toki Turkin ihmisoikeustilanne ja politiikka aiheuttavat monia huolia, mutta meidän on myöskin tällaisten maiden kanssa tultava toimeen ja käytävä keskusteluja, kuten Venäjänkin kanssa.

Mutta tässä sopimuksessa — sikäli kuin se pystytään myös täytäntöön panemaan — on kyllä monia tällaisia suuria kysymysmerkkejä, ja yksi on se, että vaikka tavoitteena on ihmissalakuljetuksen ja vaarallisten kuljetusten lopettaminen, tämä mekanismi, jossa jokaisesta Kreikkaan tulevaa syyrialaispakolaista kohden palautetaan yksi, jotta sitten yksi pakolainen leireiltä otetaan EU:hun, voi tavallaan luoda tällaisen vähän kummallisen insenttiivin, 'yllykkeen', antaa näiden ihmisten tulla, jotta saataisiin sitten sama määrä poistettua Turkista.

16.51 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän koko järjestelyn tarkoituksena on lopettaa tällainen ihmissalakuljetukseen perustuva tie, enkä usko, että tästä mitenkään voi tulla insenttiivi tätä kautta, että joku toinen sitten otetaan sieltä leiriltä. Näin saadaan järjestys rajalle ja sen jälkeen sitten näiltä leireiltä YK:n pakolaisjärjestön johdolla otetaan hallitusti ihmisiä.

Myönnän sen, että tähän liittyy monia kysymyksiä, joita käytiin Eurooppa-neuvostossa läpi. Niitä on pyydetty komission toimesta selvittämään nyt viikon aikana, ja ensi torstaina sitten kuulemme vastaukset. Ilman muuta lähdemme siitä, että kansainvälisiä sopimuksia ja ihmisoikeussopimuksia noudatetaan, totta kai, emmehän me nyt eurooppalaisena arvoyhteisönä voi toimia niiden vastaisesti. Mutta tässä joudutaan tekemään nyt koviakin toimia, että saadaan rajalle järjestys ja näille ihmisille, jotka pakenevat sotaa, inhimilliset olosuhteet, joista sitten heitä voidaan (Puhemies koputtaa) uudelleen sijoittaa.

16.52 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä Turkki-projektissa on tärkeää nyt korostaa sitä, että näitten EU:n rahojen pitää mennä suoraan näille pakolaisille, jotka sijoitetaan sinne leireille, ja tästä onkin sovittu. Mutta on hyvin suuri pelko siitä, että sinne taustalle voi tulla jobbareita, jotka sitten keräävät tätä rahaa. Tämän valvonnan pitää olla erittäin tarkkaa sillä tavalla, että se raha pysyy aidosti siellä pakolaisilla.

Jos pääministeri vielä kuvaisi hieman sitä Pohjois-Afrikan tilannetta, josta keskustelitte myöskin. Siellä on satojatuhansia potentiaalisia pakolaisia, jotka tulevat heti yli, kun vedet lämpiävät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2016 vp

16.53 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä, että se menee suoraan pakolaisille, on keskusteltu Turkin kanssa moneen kertaan. Tässä on yhteinen mekanismi, jossa valvotaan joka ikistä projektia ja hanketta yhdessä. Ne rahat eivät mene Turkille, vaan ne menevät Turkissa oleville syyrialaisille pakolaisille ja näiden leirien olosuhteiden parantamiseen. (Oikealta: Sitä pitää valvoa!) — Ja sitä valvotaan yhdessä.

No, sitten mitä tulee siihen, että kun joku raja on kiinni mutta juurisyyt eivät poistu — niin kuin ulkoministeri totesi — niin totta kai paine sitten siirtyy jonnekin muualle. Voi olla, että vielä vaarallisempi reitti esimerkiksi Libyasta Italiaan avautuu, joten kyllä tässä kaiken avaimena on tietenkin se, että nämä juurisyyt saadaan poistettua, saadaan tulitauko pitämään, saadaan humanitäärinen apu perille. Syyrian yhteydessä keskusteltiin myöskin siitä, (Puhemies koputtaa) että nyt pitäisi saada turvallisia vyöhykkeitä, joissa ihmiset voivat turvallisesti olla Syyriassa, ja apua annetaan sinne.

16.54 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki kansainväliset järjestöt, asiantuntijajärjestöt, jotka ovat tehneet töitä siirtolaisten, pakolaisten ja ihmiskaupan kanssa vuosikausia — 86 prosenttia maailman pakolaisista on muualla kuin täällä Euroopassa — sanovat, että tämä ei ole onnistunut keino, että nämä eivät ole sellaisia keinoja, joilla voidaan rajoittaa ihmissalakuljetusta tai ihmiskauppaa. Ihmissalakuljetus ja ihmiskauppa ovat tällä hetkellä erittäin kiinteästi sidottuja yhteen, ja tällä hetkellä näyttää siltä, että ensimmäistä kertaa yli puolet tulijoista on naisia ja lapsia. Erittäin huonosti on onnistuttu turvaamaan naisten ja lasten turvallisuus nimenomaan sukupuoleen liittyvän väkivallan osalta näiden tulijoiden kohdalla.

Miksi EU päätti, että ei kuunnella näitä järjestöjä, jotka ovat tehneet töitä, oteta opiksi ja pohdita yhdessä niitä keinoja, joilla voitaisiin (Puhemies koputtaa) ratkaista tilanne ilman, että uhrataan nämä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.55 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä huolet ovat olleet esillä Eurooppa-neuvostossa ja varmasti tulevat olemaan myöskin ensi viikon kokouksessa.

Kaiken lähtökohtana on tosiaan se, että saadaan joku järjestys tähän asiaan. Ei se ihmisoikeustilanne eikä humanitäärinen tilanne ole kovin kaksinen tuolla Kreikan pelloillakaan tällä hetkellä, missä ihmiset ovat muovikyhäelmissä ja majoittuneina sinne, vaan meidän pitää saada asia järjestykseen lähempänä kriisialueita ja sitten asiantuntija-avulla, YK:n pakolaisjärjestön avulla, saada nämä leirit pystyyn.

Tämä kokonaisuus vaatii myöskin sitä, että sinne saadaan lisää varoja. Näitä lisärahoja on nyt saatu EU:n omasta budjetista, jäsenvaltioilta — Suomikin on siihen osallistunut — ja sitten Syyrian apu -konferenssissa Lontoossa kaiken kaikkiaan lähes 11 miljardia (Puhemies koputtaa) olivat apulupaukset muutaman vuoden ajalle.

16.56 **Annika Lapintie vas** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pääministerin kertomat tavoitteet siitä, että yritetään katkaista tämä ihmissalakuljettajien ja ihmiskauppiaiden toiminta, ovat oikein ja tavoiteltavia, ja ilman muuta niitä kaikki kannattavat. Mutta kun näissä puheenvuoroissakin on tullut esille niitä huolia siitä, että tällä hetkellä tilanne ei ole enää se, että pakolaisista valtaosa on nuoria miehiä vaan nyt siellä on pakolaisista valtaosa naisia ja lapsia, niin jotenkin tuntuu kohtuuttomalta, että sieltä Kreikasta lähdetään juuri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2016 vp

näitä naisia ja lapsia kuljettamaan takaisin Turkkiin. Eli millä tavalla tällaista ongelmaa on käyty läpi? Eikö olisi paljon parempi, että nyt otetaan sieltä Kreikasta eri EU-maihin näitä pakolaisia, jotka siellä jo ovat? Aikooko Suomi nostaa pakolaiskiintiötä, ja millä tavalla nämä muut Euroopan maat pakotetaan nostamaan omia pakolaiskiintiöitään?

16.58 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei suinkaan nyt Kreikassa olevia pakolaisia lähdetä siirtämään Turkkiin. Ei tämä ole tämän ratkaisun osa vaan saada järjestys rajoille ja näille pakolaisleireille nyt kunnolliset olosuhteet näille uusille tulijoille. Sen jälkeen meidän pitää ratkaista se, mitä tehdään noin 100 000:lle Kreikassa olevalle pakolaiselle, ja siinä meillä on tämä vapaaehtoinen mekanismi, joka nyt voidaan ottaa käyttöön, kun me saamme järjestyksen rajoille. Siihen ovat EU-maat sitoutuneet, noin 160 000 kaiken kaikkiaan on tämän järjestelyn piirissä, ja osa tästä vapaaehtoisesta mekanismista voidaan käyttää sitten siihen, että otetaan syyrialaisia sieltä Turkista näiltä leireiltä. Sen lisäksi meillä on vielä tämä kiintiöpakolaisjärjestelmä, ja Suomi on siinä etunenässä näyttänyt mallia lupaamalla ottaa 600 syyrialaista Turkin leireiltä.

16.59 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä pakolaiskriisi on iso tragedia näille ihmisille itselleen, mutta samalla se on tietysti iso haaste EU-maille. Tässä kovasti nyt pohditaan, niin kuin pitääkin, mitä näille seurauksille tehdään, mutta vähintään yhtä paljon pitäisi kyllä pohtia, miten näihin syihin voidaan vaikuttaa. Tämä pakolaisvirta kohdistuu ennen muuta Eurooppaan, EU-maihin, mutta hivenen näyttää siltä, että tämän kriisin ratkaisusta — kun puhutaan Syyrian kriisistä — keskustelevat ennen muuta Venäjä ja Yhdysvallat, jonkun verran jopa EU:n ylitse. Siltä se näyttää. Kuitenkin ainoa kestävä ratkaisu pitkän päälle on se, että saadaan Syyrian kriisi ratkaistua, saadaan tulitauko pitämään, saadaan sinne joku kaunis päivä rauha aikaiseksi. Mitä EU aikoo tehdä, arvoisa puhemies, tulitauon saamiseksi? Miten EU voi entistä enemmän vaikuttaa siihen, että rauha saadaan aikaiseksi?

16.59 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä valiokunnan puheenjohtaja Kaikkosen kysymys on oikea. Jos me emme pysty saamaan rauhaa Syyriaan ja Irakin alueelle ja Isisä tuhottua, niin tämä tilanne vain jatkuu. Sen takia tässä tarvitaan kaikkien kansainvälisten yhteisöjen yhteistyötä, niin YK:n, EU:n kuin muidenkin, ja erittäin tärkeää on, että Yhdysvallat ja Venäjä ovat jälleen puheväleissä ja toivottavasti ratkovat tätä yhdessä, koska tosiasia ikävä kyllä kylmässä ja pahassa maailmassa on se, että siihen tarvitaan suurvaltojen yhteistyötä. (Eva Biaudet: Mitä Suomi aikoo tehdä?) — Edustaja Biaudet, vastaan nyt edustaja Kaikkosen kysymykseen. (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Soini, jatkakaa.

Arvoisa puhemies! Totta kai Suomen eduskunta, niin kuin eilen keskustelussa kävi ilmi, hyvin yksimielisesti ja yksituumaaisesti ajaa ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta, rauhaa ja turvallisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeisen puheenvuoron tähän keskusteluun annan tämän teeman avaajalle, edustaja Karimäelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2016 vp

17.01 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää kitkeä tämä rikollinen ihmissalakuljetus, ja on tärkeää, että autamme Turkia, koska siellä on nyt niin paljon syyrialaisia pakolaislapsia, jotka kaipaavat koulutusta leireihin. Juurisyihin puuttumisessa on keskeistä myös se, että kehitysyhteistyömäärärahoista huolehdittaisiin, joten on valitettavaa, että niitä hallitus on niin paljon leikannut. Myös perheen yhdistäminen olisi yksi keino luoda turvallisia reittejä, ja siksi pidän valitettavana sitä, että hallitus suunnittelee tähänkin heikennyksiä. Lisäksi kaipaisin keskustelua humanitäärisistä viisumeista. Se olisi turvallinen keino ihmisten päästä pakolaisleireiltä turvaan Eurooppaan. Kysyn hallitukselta: aikooko Suomi kantaa reilun osansa tässä pakolaiskriisin ratkaisemisessa?

17.02 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi vaikuttaa tähän asiaan nyt pääasiassa Euroopan unionin kautta. Olemme kaivaneet aina sen osuutemme tähän yhteiseen pottiin, esimerkiksi tähän Turkin rahastoon. Olemme kaivaneet sen jostakin. Olemme myöskin täällä Lontoon Syyria-kokouksessa luvanneet oman osuutemme siihen. Kyllä me näissä talkoissa olemme mukana, ja se on selvä asia, että kehitysavulla ja avulla näille pakolaisleireille ja lähempänä kriisialueita me voimme tehdä paljon. Ihmissalakuljetuksen lopettaminen on yksi keskeisimpiä asioita tässä päätöksessä. Suomen pakolaiskiintiö on ollut suhteessa yksi Euroopan suurimpia. Sillä tavalla Suomi on tässä esimerkkiä näyttänyt. Viime joulukuussa päätimme jo etukäteen, että suurin osa tämän vuoden kiintiöistä käytetään nimenomaan syyrialaisien ottamiseksi (Puhemies koputtaa) Turkin pakolaisleireiltä. Haluamme tälläkin ohjata eurooppalaista (Puhemies koputtaa) päätöksentekoa siihen suuntaan, että kaikki muutkin toimisivat tällä tavalla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.